

מ"ט לא תני בשום דוכתא דרואה יום י"א טובלת מדאורייתא לערב דביום בודאי ברור שאינה טובלת דטמאה כל היום אף שא"צ שמור וא"כ טבילתה בלילה ואולי מחמת דמדרבנן בעי שמור.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן פ

טבילה בע"ש קודם הלילה ומתי תוכל לשוב לביתה

בע"ה.

י"ג מרחשוון תשל"ה.

מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר גדליה פעלדער שליט"א רב ואב"ד בטאראנטא, מחבר ספרים יקרים.

הנה לטבול ביום ז' לעת ערב באופן שתבא לביתה אחר שתחשך שפליגי רבוותא בזה במקום אונס דלהש"ך סי' קצ"ז ס"ק י"א והב"ח אסורה דהרי אף בדיעבד סברי דטוב להחמיר דלא עלתה לה טבילה כמהרי"ל אבל לא כתב שטוב להחמיר אלא היכא דאפשר אבל עכ"פ לכתחלה אוסר הש"ך ואף לכלה שודאי לא תבוא אל החתן עד הלילה כדכתב הרמ"א הא אוסר הש"ך שם סק"ט, וא"כ כ"ש לסתם נשי שרק צריכה להשתדל שלא לבא ברוב הפעמים שאין להתיר לדידה אף כנודמן באופן שודאי לא תבוא שהוא כשתטבול ממש איזה רגעים קודם שתחשך. אבל פשוט שהוא משום דמפרשי מחלוקת דרשב"ם ור"ת ביום ח' שכן משמע בלשון הטור לכאורה שכתב בסימן קצ"ז ור"ת היה אומר שא"צ להחמיר כל כך ולהמתין עד שתחשך ביום ח' שמשמע להו שביום ח' על הטבילה ביום ח' וגם משום דמסיק משום סרך בתה שמשמע להו דענין סרך בתה הוא דוקא בח' ולא בו' דאז איסור הטבילה הוא מדינא גזירה שמא תשמש כדכתבו התוס' בנדה דף ס"ז ע"ב ד"ה אבל, דא"כ משמע דבו' אף ר"ת אוסר, וכמפורש כן בש"ך סק"ז בסופו, אבל בסד"ט סק"ט כתב דבתוס' ד"ה משום מבואר דאף בו' מתיר ר"ת לטבול סמוך לחשיכה דתו ליכא למיחש שמא תבא לידי ספק והביא כן מתשובת עבוה"ג ומחכם צבי סימן י"א, ופשוט שכן משמע גם ברא"ש, ואדרבה פשטות הרא"ש שהזכיר גם הרשב"ם שהיה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך הוא בסתם טבילות שהן רובא דרובא שטובלות בו' ולא למחר כדאיתא בש"ע סעי' ב' דבבעלה בעיר מצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפו"ר אפילו לילה אחד, ופשוט שגם

כשאינו נוגע לפו"ר מחוייבת תיכף לטבול משום השעבוד לבעלה, שנמצא שלטבול ביום ח' הוא רק לעתים רחוקות שלא היתה יכולה לטבול תיכף כשנטהרה, וא"כ ודאי מדלא כתב הרא"ש שהוא ביום ח' איירי ביום ז' שא"כ פשיטא שבוה ג"כ מתיר ר"ת, שא"כ היה אפשר שמה שהרשב"ם היה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך איירי דוקא ביום ז' וביום ח' גם הוא מתיר אבל יש ג"כ לומר דאיירי בכל אופן בין בו' בין בח' מחמיר הרשב"ם ור"ת מתיר, עכ"פ ר"ת מתיר לתוס' והרא"ש אף בו' דלא כהש"ך, וא"כ אפשר שמוכרחין לדחוק גם בהטור דהא לא מסתבר שיפלוג על הרא"ש אביו ובפרט שלא הוזכר דבריו. ועיין בחת"ס סימן קצ"ז שכתב שגם ברא"ש איתא כמו בטור שאיירי ביום ח', שלכן אף שמודה על האמת להח"צ שר"ת מתיר גם ביום ז' אבל מ"מ דחיקא ליה מלתא לפרש ברא"ש וטור דיום ח' הוא אור ליום ח', אבל הא ברא"ש לא הוזכר יום ח' וא"כ פשוט שאיירי ביום ז' כהח"צ או שאיירי בכל אופן ואדרבה זה שברא"ש לא הוזכר יום ח' מוכרח לפרש בהטור כהח"צ, ומה שברא"ש הוזכר בסוף דברי ר"ת ואז ליכא למיחש לסרך וסובר החת"ס דסרך בתה הוא שייך רק בח' הא גם בתוס' הוזכר בדברי ר"ת סרך בתה ומ"מ מודה לעבוה"ג דהתוס' איירי ביום ז', ומש"כ בחת"ס מלשון עבוה"ג שבתוס' לא הוזכר הבת בכל הדבור מוכרחין לומר דכוונתו רק על תחלת דברי ר"ת שהביאו התוס' אבל בסוף דבריו הא מפורש בת דכתב וליכא למיחש אם תטבול היא ביום סמוך לחשיכה תטבול בתה בעוד היום גדול, ומפרש סוף דברי ר"ת דהוא עוד דבר היינו דמתחלה כתב דשוב לא יבא לידי ספק דהוא על האשה בעצמה שלא יבא לעבור על איסור ביאת נדה ואח"כ כתב דליכא למיחש גם לבתה, ובכל הדבור הזה כוונתו על תחלת דברי ר"ת שנגמר בלא יבא לידי ספק שקורא לגמר ענין דבור, וגם בתחלת דבור התוס' הוזכר הבת ואף שהוא דוחק מוכרחין לפרש דבריו מפני המציאות (שוב מצאתי ספר עבוה"ג וליכא שם לא הוזכר הבת בכל הדבור אלא לא הוזכר עדיין, וגם בפירושו דר"ת תרתי קאמר והוא כדבארתי דבריו ופלא על החת"ס שהעתיק לשון שלא נאמר שם כלל), וא"כ גם ברא"ש הוזכר סרך בתה רק בסוף ואפשר ג"כ לפרש שהוא לתוס' שגם סרך בתה ליכא. וגם הא בתוה"ש סק"ז הביא ממהרי"ל שאף ביום ז' איכא דסרך בתה ומה שנשאר בצ"ע הוא על שמשמע ממהרי"ל שהאיסור ביום ז' הוא ג"כ רק משום סרך בתה הקשה דביום ז' הא איכא איסור ממש מחשש שאולי תראה ותסתור למפרע, אבל ע"ז שאיכא גם חשש דסרך בתה ליכא קושיא. ובסד"ט שם הביא מעבוה"ג דאם אסור לר"ת ביום ז' סמוך לחשיכה כדסובר הטור הוא מטעם סרך בתה הרי דאיכא סרך בתה גם בו' וכיון שר"ת מתיר אף בו' לטבול סמוך לחשיכה

חוששין לשמא יעברו במוזיד על איסורין אלא דכשתבא לבעלה יש לחוש שכיון שאיסור קל הוא יולולו כשהן יחד, אבל ודאי אין לחוש שישתדלו ויטריחו למצא זא"ז אפילו כשהוא איסור קל, אבל מ"מ כיון שהחת"ס אסר כשתהיה בבית חברתה יש לחוש לדבריו, אבל כשילך לביהכ"נ והיא תבוא לביתה אין לחוש אף להחת"ס, וגם נראה דאף שתבא לביתה אם א"א להו להיות ביחוד עד הלילה כגון שיש בבית ילדים נמי אין לחוש לכולם, שלכן אולי במדינתנו בזה"ז בימים הקצרים והבינונים ששום איש אינו הולך לישן מצד האור הגדול שיש בכל בית ורגילין שכנים ואף רחוקים לבא עד שלש וארבע שעות בלילה אין לחוש כלל שיכבו הנרות וילכו לישן עוד קודם הלילה דלא כהמקומות והזמנים שלא היה להם אלא נרות קטנים והיה קשה להשתמש שמפני חשכת הלילה רובא דאינשי היו הולכין לישן בתחלת הלילה היו נמנעים אינשי מלכת לבית אחרים אף כשעה קודם הלילה כדי להכין להשינה והיה שייך לחוש לשמא ילכו לישן גם קודם הלילה, ורק בימים הארוכים יש אולי קצת לחוש, ויש לצרף בשעת הדחק גם סברא זו.

ודברי האב"נ יו"ד סי' ר"נ תמוהין דבאות ד' שרוצה לפרש בבעה"נ דהראב"ד דחכמים לא אסרו לטבול בוי' בנשי דידן כדין נדה שאינה טובלת אלא בלילה ולא מחשש סתירה, הא מפורש בבעה"נ שם לישון הגמ' שהוא משום דרבי שמעון, אבל אסרו שמא תבוא לידי ספק ואיך שייך לפרש דבתכ"ד יסתור הראב"ד מה שהביא מהגמ' ובהכרח דאין זה כוונת הראב"ד ולשונו צ"ע ולעניין הברכה אין בזה ספק ברכה כיון שמוותרת לבעלה מדינא ולא דמי למה שאינה מברכת על ספירתה דנחשב שם לספק דהרי הצריכו בדיקה בכל יום.

והנני ידיו,

משה פיינשטיין

סימן סא

עוד בעניין הנ"ל

בביאור שיטת הראב"ד בטבילה ביום ז'

בע"ה

ט' ניסן תש"מ

מע"כ נכדי חתן בתי האהוב לנו מאד הרב הגאון שבתי אברהם הכהן רפפורט שליט"א.

הנה מה שכתבת בכוונת האבני נור יו"ד סי' ר"ג דמשום שהוא חשש רחוק לחשוש שתראה לאחר ז' נקיים שפסקה לראות והוא לא עת וסתה לכן נראה

ותבוא לביתה משתחשך וכן סברי התוס' נדה שלא הביאו כלל שיטת הרשב"ם ומשמע שהרא"ש סובר כר"ת מדנקט רק שהרשב"ם מחמיר ולא כתב שהרשב"ם אוסר ונמצא שהמחלוקת הוא רק לענין אם ראוי להחמיר ולא אם אסור ממש שלכן יש להקל במחלוקת כזה, ובעצם אף אם הרשב"ם היה אוסר כיון שהוא רק איסור דרבנן אף בובה ממש ובנשי דידן שהוא רק חשש זבות מגזירה כלשון הגמ' ספק זבות שוינהו רבנן הו תרי דרבנן היה לנו ג"כ לילך לקולא, אבל אף אם יש קצת טעם להחמיר כדחונין שהרבה חומרות נהגינן כמו בובה גמורה ליכא עכ"פ טעם שנחמיר בפלוגתא דחומרא בעלמא, וגם מצד סברת הב"ח בזה שנקט דברי ד"ת באחרונה נראה שסובר כר"ת, ועיין בעה"ש סעי' י"ד שהביא שתי הראיות שהרא"ש סובר כר"ת, (ופליטת הקולמס היה לכתר"ה שכתב בחלוף להב"ח שהרא"ש סובר כהרשב"ם מחמת שנקטו בתחלה ואינו כן אלא שהב"ח כותב שהרא"ש סובר כר"ת מחמת שנקטו באחרונה), אבל לפי ראיית הב"ח נמצא שהטור פליג על הרא"ש כדכתב הב"ח, שזה ודאי דוחק כדכתב כתר"ה, אלא צריך לומר שהטור כתב דברי ר"ת להלכה כדסובר הרא"ש אבל הזכיר אח"כ דברי רשב"ם לידע שיש מעלה בזה, שלכן כשאינה יכולה לטבול בלילה שהוא אונס יש להתיר לטבול בוי' באופן שלא תבוא עד שתחשך לביתה וכדמסיק בסד"ט להלכה אף בשביל אונס דבטול עונה לילה אחת והביא כן מעבשה"ג וגם החת"ס מסיק כן להלכה יש ודאי להתיר.

אבל מה שיש לדון בדבר השהיה עד שתבא לביתה דבחול אם נודמן שאיכא אונס שאינה יכולה לטבול בלילה לטבול בסמוך האפשר ותמשוך את נסיעתה ברכב (בתמאשין) עד הלילה אבל רוב האונסין הוא בשבת ויו"ט שצריכה לבא לזמן הדלקת הנרות, דהרי אף אם הבעל ידליק עבורה הרי א"א יהיה שתסע ברכב מצד החשד וגם יש לחוש שתתאחר ותחלל שבת אשר בשביל זה טוב יותר שתבא לזמן הדלקת הנרות הביתה.

ונראה דאם הבעל ילך לבהכ"נ זמן קטן קודם זמן הדלקת הנר והיא תכנס לביתה תיכף לזמן הדלקת הנר, ואף שכתב החת"ס דאינו מועיל מה שתלך לבית חברתה באותה העיר כי מה לי בית זה או זה ולא ניתנו דברים לשיעורים, נראה דאין כוונת החת"ס אלא באופן שיכול הוא או היא לבוא להפגש משום דהוא יבין באיזה בית נמצאת והיא הרי יודעת שהוא בבית, אבל כשהלך לביהכ"נ שודאי לא יצא משם עד אחר גמר התפלה ועד שיבא הביתה יהיה כבר בלילה אין לחוש לכולם דהרי לא תלך לביהכ"נ. ובלא זה לא מובן מש"כ לא ניתנו דברים לשיעורים כאלה דהרי אין כאן נתינת שיעורים אלא דבר ברור לכל בשוה שאין לה לבא למקום שהוא נמצא דהוא בבית דהא אין